

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

5^{ος} ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ (2019-2020)

Τα εκθέματα του μουσείου μέσα από τα μάτια των μαθητών

Το Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με το Μουσείο Ζωολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Ε.Κ.Π.Α., διοργανώνει τον 5^ο Μαθητικό Διαγωνισμό για μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο-λύκειο) του νομού Αττικής (συμπεριλαμβανομένων και των νησιών του Αργοσαρωνικού).

«Βιοποικιλότητα: διαχρονική συμβολή στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου»

Οι επιστήμονες ορίζουν σήμερα ως βιοποικιλότητα το πλήρες φάσμα των ειδών, τη γενετική ποικιλομορφία, τις βιοκοινότητες και τις αλληλεπιδράσεις τους με το χημικό και φυσικό περιβάλλον.

Είναι αλήθεια, βέβαια, ότι η βιοποικιλότητα ανέκαθεν απασχολούσε τον άνθρωπο. Για πολλούς αιώνες, σε όλο τον κόσμο ο άνθρωπος παρατηρεί την ποικιλομορφία των οργανισμών που τον περιβάλλουν και έχει προσδιορίσει χιλιάδες είδη από τα οποία εξαρτάται μέχρι σήμερα. Αν αναλογιστούμε, για παράδειγμα, πόσα ζωικά είδη χρησιμεύουν για τη διατροφή του ή πόσα συνδέονται με τις κοινωνικές και οικονομικές του δραστηριότητες, συμπεραίνουμε πως η βιοποικιλότητα των ζώων έχει αποτελέσει βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ανθρώπινου πολιτισμού.

Με το πέρασμα του χρόνου, ο άνθρωπος έχει σταδιακά συνειδητοποιήσει και την άλλη αξία της βιοποικιλότητας, τη μη καταναλωτική, που συνδέεται, ανάμεσα σε άλλα, με την παραγωγικότητα των οικοσυστημάτων, την προστασία των εδαφών και των υδατικών πόρων, τη ρύθμιση του κλίματος, τις δραστηριότητες αναψυχής και εκπαίδευσης. Μια εντυπωσιακή ποικιλία οργανισμών παρουσιάζεται σε μουσεία φυσικής ιστορίας, μουσεία ζωολογίας και σε ζωολογικούς κήπους σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο, οι επιστήμονες θεωρούν ότι η πλειοψηφία των ειδών του πλανήτη δεν έχει ακόμη ανακαλυφθεί. Καθημερινά ανακαλύπτονται νέα είδη.

Γίνεται πλέον κατανοητό και σαφές για όλους ότι η προστασία και η διατήρηση της βιοποικιλότητας αποτελεί πρωταρχικό στόχο παγκοσμίως.

Για να προστατεύσεις, όμως, τη βιοποικιλότητα, πρέπει πρώτα να τη γνωρίσεις και να τη μελετήσεις.

Σκεπτικό-Βασικός στόχος

Ο μαθητικός διαγωνισμός αποτελεί μια συμμετοχική δράση του Μουσείου Ιστορίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με στόχο τον ευρύτερο διάλογο μεταξύ του Πανεπιστημίου και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Με αφορμή τον διαγωνισμό, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

να έρθουν σε επαφή με δύο ειδικές πανεπιστημιακές συλλογές, αλλά και με τον ιστορικό χώρο στον οποίο θεμελιώθηκε η ανώτατη εκπαίδευση για πρώτη φορά στη νεότερη Ελλάδα (1837).

Ο διαγωνισμός χωρίζεται σε δύο ενότητες:

Ενότητα Α

Οι μαθητές καλούνται να καταθέσουν μια ερευνητικής αντίληψης εργασία γύρω από το θέμα του διαγωνισμού, χρησιμοποιώντας οπτικό και αρχειακό υλικό από τις συλλογές του Μουσείου Ιστορίας και του Μουσείου Ζωολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Ε.Κ.Π.Α. (βλ. αναλυτική περιγραφή πιο κάτω).

Ενότητα Β

Αφού παρακολουθήσουν μια σύντομη παρουσίαση για τον ρόλο των σύγχρονων Μουσείων και τις πρακτικές που ακολουθούν, οι μαθητές καλούνται να επεξεργαστούν κατάλληλα την εργασία της Ενότητας Α, και να προτείνουν την αντίστοιχη παρουσίασή της στον χώρο του Μουσείου Ιστορίας του ΕΚΠΑ. Η πρότασή τους για τη δημιουργία ενός περιοδικού μουσειακού εκθέματος θα πρέπει να περιλαμβάνει τόσο αντικείμενα από τις συλλογές των δύο μουσείων, όσο και διεπιστημονικό και πρωτότυπα παρουσιασμένο διαθεματικό συνοδευτικό υλικό (βλ. αναλυτική περιγραφή πιο κάτω).

Η διαδικασία

Η ομάδα των μαθητών μαζί με τον επιβλέποντα καθηγητή τους επισκέπτονται αρχικά το **Μουσείο Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών**. Η επίσκεψη περιλαμβάνει σύντομη περιήγηση κατά την οποία δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε όσα αντικείμενα από τη συλλογή του Μουσείου σχετίζονται με τον διαγωνισμό. Επίσης, οι μαθητές εξοικειώνονται μέσα από παραδείγματα με το έργο του μουσειολόγου /μουσειογράφου, ενώ τους δίνεται σχετική βιβλιογραφία και πρακτικές οδηγίες συγγραφής μιας ερευνητικής εργασίας και παρουσίασης ενός περιοδικού εκθέματος. Από το προσωπικό του Μουσείου Ζωολογίας θα γίνει μία εισαγωγή στην έννοια και τη σημασία της βιοποικιλότητας, ενώ οι μαθητές θα συμπληρώσουν επί τόπου ερωτηματολόγια που αφορούν βασικές γνώσεις για την βιοποικιλότητα.

Σε δεύτερη φάση, η ομάδα των μαθητών μαζί με τον επιβλέποντα καθηγητή τους επισκέπτονται το **Μουσείο Ζωολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Ε.Κ.Π.Α.** Η επίσκεψη περιλαμβάνει σύντομη περιήγηση στις συλλογές του μουσείου με ιδιαίτερη έμφαση σε όσα αντικείμενα σχετίζονται με τον διαγωνισμό. Παρουσιάζονται οι τρόποι καταγραφής και μελέτης της βιοποικιλότητας με έμφαση τα ζώα, οι μέθοδοι προστασίας της ελληνικής πανίδας, η διαχρονική σχέση του ανθρώπου με το ζωικό

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

βασιλείο και η εξέλιξη του ανθρώπινου είδους από τροφοσυλλέκτη σε γεωργό. Επιπλέον θα συμμετάσχουν σε διαδραστικές ενέργειες με θέμα τις διαδικασίες διαμόρφωσης της βιολογικής ποικιλότητας και τις προσαρμογές των οργανισμών (φυσική επιλογή, προσαρμοστικά χαρακτηριστικά κλπ.). Οι μαθητές θα συμπληρώσουν τα ίδια ερωτηματολόγια τα οποία συμπλήρωσαν στην πρώτη φάση και θα τα παραδώσουν στους υπευθύνους για επεξεργασία και ανατροφοδότηση σε όλη την ομάδα. Τέλος, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν από κοντά με το επιστημονικό προσωπικό του Μουσείου, θα τους δοθεί σχετικό πληροφοριακό υλικό, βιβλιογραφικές πηγές και καθοδήγηση σε επιμέρους θέματα έρευνας σχετικά με τον διαγωνισμό.

Το **Μουσείο Ζωολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών** στεγάζεται στην Πανεπιστημιόπολη, Ζωγράφου (<http://www.biol.uoa.gr/moyseia-kipoi/moyseio-zwologias.html>) και το **Μουσείο Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών** στην Πλάκα (Θόλου 5, <http://www.historymuseum.uoa.gr/>).

Το **Μουσείο Ζωολογίας του Ε.Κ.Π.Α.** διαθέτει στις συλλογές του πολλά απειλούμενα ζώα είτε της Ελλάδας είτε του κόσμου. Μερικά από αυτά έχουν εξαφανιστεί από τον Ελλαδικό χώρο (π.χ. λύγκας), ή οι πληθυσμοί τους έχουν μειωθεί δραματικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Επιπλέον διαθέτει μια μεγάλη ποικιλία ειδών από Πτηνά και Θηλαστικά, μερικά από τα οποία συνδέονται με την επιβίωση κάποιων κοινωνιών του πρόσφατου παρελθόντος (τάρανδοι, άλκες, αντιλόπες, βίσωνες) ή συνδέονται με τις σημερινές οικονομικές δραστηριότητες του ανθρώπου (έντομα, μαλάκια, ψάρια κλπ.). Επίσης στο μουσείο παρουσιάζεται η βιοπολιτισμική εξέλιξη του ανθρώπου και πώς αυτή συνδέεται με τη βιοποικιλότητα.

- Προτεινόμενα εκθέματα του Μουσείου Ιστορίας Ε.Κ.Π.Α.

- Προσωπογραφίες των καθηγητών Πανεπιστημίου Θ. Σκούφου και Γ. Πανταζή
- Η φοιτητική ταυτότητα και σημειώσεις του καθηγητή Πανταζή
- Πανεπιστημιακά συγγράμματα και πρακτικά σχετικά με τη ζωολογία

- Προτεινόμενα εκθέματα του Μουσείου Ζωολογίας του Ε.Κ.Π.Α.

1. Έκθεμα για την εξέλιξη του Ανθρώπου
2. Μεγάλα οικοσυστήματα του Πλανήτη και της Ελλάδας
3. Απειλούμενα είδη της Ελλάδας
4. Εκθέματα διαφόρων ζωικών ομάδων
5. Σπάνια ζώα της Ελληνικής Πανίδας

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Στόχοι

- Να αναλάβουν οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενεργητικό ρόλο στο μουσείο
- Να έρθουν σε επαφή με την πανεπιστημιακή κοινότητα, το διδακτικό προσωπικό και τις επιστημονικές συλλογές του Πανεπιστημίου Αθηνών
- Να συνεργαστούν ομαδικά μεταξύ τους αλλά και με εξειδικευμένους επιστήμονες της βιολογίας
- Να εξοικειωθούν με την ερευνητική διαδικασία (πώς εντοπίζουμε, πώς αξιοποιούμε, πώς αξιολογούμε, πώς ερμηνεύουμε, πώς διασταυρώνουμε τις ιστορικές πηγές, πώς οργανώνουμε το ερευνητικό υλικό)
- Να κατανοήσουν τη σημασία της ακρίβειας στην έκφραση αλλά και την αξία της φαντασίας και της ευρηματικότητας για τη μετάδοση της επιστημονικής γνώσης
- Να αποκτήσουν μια πρώτη επαφή με το έργο του μουσειολόγου-μουσειογράφου και να εξοικειωθούν στην πράξη με τη μετάδοση της γνώσης μέσα από διαφορετικές επικοινωνιακές «αφηγήσεις» και τεχνικές.
- Να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις για την βιοποικιλότητα
- Να κατανοήσουν ότι η βιοποικιλότητα είναι μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Να μεταγγίσουν την εμπειρία τους στην καθημερινότητά τους

Οδηγίες συμμετοχής

Στον διαγωνισμό γίνονται δεκτές συμμετοχές από ομάδες μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας (project), ή άλλων δραστηριοτήτων μαθητικών ομάδων ή ομίλων με την συντονιστική φροντίδα των υπευθύνων εκπαιδευτικών των σχολείων (τα μέλη μιας ομάδας μπορούν να προέρχονται και από διαφορετικά σχολεία).

Το δελτίο συμμετοχής που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα <http://www.historymuseum.uoa.gr> θα πρέπει **να αποσταλεί το συντομότερο** δυνατό στη διεύθυνση schoolsciencecompetition@uoa.gr για την καλύτερη οργάνωση των επισκέψεων των μαθητών στα πανεπιστημιακά μουσεία. **Μετά την παραλαβή του δελτίου συμμετοχής θα ακολουθήσει τηλεφωνική επικοινωνία με τον υπεύθυνο καθηγητή από κάθε ομάδα.**

Ενότητα Α΄

Οι μαθητές καλούνται να συλλέξουν όσες περισσότερες πληροφορίες μπορούν γύρω από τη θεματική του διαγωνισμού και τα μουσειακά εκθέματα που έχουν επιλέξει. Μπορούν, για παράδειγμα, να τα περιγράψουν (υλικό, διαστάσεις, μέρη από τα οποία αποτελούνται, κατασκευαστής, χρονολογία κατασκευής), να αναζητήσουν στοιχεία για τη χρήση και τη λειτουργία τους, τον τρόπο κατασκευής τους, την προέλευση και τον τρόπο απόκτησής τους από το κάθε

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

μουσείο. Στη συνέχεια, θα χρειαστεί να οργανώσουν και να συνθέσουν τα δεδομένα τους παραθέτοντας τη σχετική βιβλιογραφία.

Ενότητα Β΄

Οι μαθητές καλούνται:

- να επιμεληθούν την έρευνα τους και να την οργανώσουν σε ευσύνοπτες, εύληπτες, ελκυστικές λεζάντες για το ευρύ κοινό, οι οποίες θα συνοδεύουν τα εκθέματα που θα έχουν επιλέξει. Στόχος είναι να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του (μη ειδικού) επισκέπτη του μουσείου, χωρίς να τον κουράσουν ή να τον αποθαρρύνουν,
- να συμπληρώσουν την πρότασή τους με συνοδευτικό υλικό. Για παράδειγμα μπορούν να χρησιμοποιήσουν υλικό από τον χώρο της λογοτεχνίας και των τεχνών (λογοτεχνικά κείμενα, τραγούδια, ταινίες, θεατρικά έργα, εικαστικά έργα), φωτογραφίες, μαρτυρίες, συνεντεύξεις, σχέδια, να εκφράσουν ένα προσωπικό «σχόλιο» της δικής τους έμπνευσης (για παράδειγμα να γράψουν ένα διήγημα, να δημιουργήσουν μια εικονογραφημένη ιστορία, ένα βίντεο, μια ιδιοκατασκευή, μια αφίσα),
- να λάβουν υπόψη τους τον διαθέσιμο εξοπλισμό του Μουσείου Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών για το οποίο θα σχεδιάσουν το περιοδικό τους έκθεμα και να προτείνουν πρακτικές και ευφάνταστες λύσεις για τη διαμόρφωση του χώρου και τον γραφιστικό σχεδιασμό του υλικού,

Προδιαγραφές

Ενότητα Α΄

Η εργασία μπορεί να κατατεθεί σε αρχείο word.

Αριθμός λέξεων: **1.000 - 2000 λέξεις** (εκτός της βιβλιογραφίας).

Η εργασία δεν θα κριθεί με βάση την έκτασή της αλλά με βάση την πληρότητα, την πρωτοτυπία, την εγκυρότητα και τη σχετική συνοδευτική βιβλιογραφία.

Θα θεωρηθούν υποψήφια για βράβευση πρωτότυπα κείμενα και όχι κείμενα τα οποία αναπαράγονται χωρίς περαιτέρω επεξεργασία και κριτική σκέψη από ηλεκτρονικές ή άλλες πηγές (π.χ. λεζάντες εκθεμάτων).

Ενότητα Β΄

Αν χρησιμοποιηθεί βίντεο ή/και ηχητικό υλικό η μέγιστη διάρκειά τους δεν θα πρέπει να **ξεπερνά τα 15΄**. Το φωτογραφικό υλικό θα πρέπει να είναι σε ανάλυση **τουλάχιστον 300 dpi**.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Υποβολή

Οι προτάσεις των μαθητών (ενότητα Α΄ και ενότητα Β΄) θα πρέπει να αποσταλούν προς αξιολόγηση **έως την 3^η Απριλίου 2020** σε ηλεκτρονική μορφή στη διεύθυνση schoolsciencecompetition@uoa.gr. (στην περίπτωση που περιλαμβάνεται κατασκευή, μπορεί να αποσταλεί ηλεκτρονικά φωτογραφία της).

Κριτική επιτροπή

Κωνσταντίνος Μπουραζέλης (Πρόεδρος της επιτροπής, Ομότιμος Καθηγητής του Ε.Κ.Π.Α., Σύμβουλος Πρυτανείας του Ε.Κ.Π.Α. επί Ακαδημαϊκών και Διεθνών Θεμάτων)

Ευστράτιος Βαλάκος (Καθηγητής Συγκριτικής Φυσιολογίας Ζώων - Οικοφυσιολογίας του Τμήματος Βιολογίας, Διευθυντής του Μουσείου Ζωολογίας του Ε.Κ.Π.Α.)

Ευαγγελία Μαυρικάκη (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βιολογίας και Αγωγής Υγείας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Ε.Κ.Π.Α.)

Παναγιώτης Παφίλης (Αναπληρωτής Καθηγητής Ζωικής Ποικιλότητας του Τμήματος Βιολογίας του Ε.Κ.Π.Α.)

Κανέλλα Ραδέα (ΕΔΙΠ του Τμήματος Βιολογίας του Ε.Κ.Π.Α., με γνωστικό αντικείμενο την Οικολογία και τη Συστηματική Ασπονδύλων)

Ευάγγελος Παπούλιας (Προϊστάμενος του Τμήματος Μουσείων και Ιστορικού Αρχείου του Ε.Κ.Π.Α.)

Φαίη Τσίτου (Δρ., Επιμελήτρια - Μουσειοπαιδαγωγός, Μουσείο Ιστορίας Ε.Κ.Π.Α.)

Βραβεία

Πρώτο βραβείο:

- Ένα TABLET
- Ένας τόμος με τίτλο «Ζωολογία», εκδόσεις Broken Hill - Πασχαλίδης
- Αναμνηστικά δώρα από το πωλητήριο του Μουσείου Ζωολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Δεύτερο βραβείο:

- Ένα TABLET
- Ένας τόμος με τίτλο «Ζωολογία», εκδόσεις Broken Hill - Πασχαλίδης
- Αναμνηστικά δώρα από το πωλητήριο του Μουσείου Ζωολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Τρίτο βραβείο:

- Ένα TABLET
- Ένας τόμος με τίτλο «Ζωολογία», εκδόσεις Broken Hill - Πασχαλίδης
- Αναμνηστικά δώρα από το πωλητήριο του Μουσείου Ζωολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Οι προτάσεις των περιοδικών εκθεμάτων των ομάδων που θα λάβουν τα τρία πρώτα βραβεία, θα υλοποιηθούν και θα εκτεθούν στο Μουσείο Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Βεβαιώσεις συμμετοχής θα δοθούν σε όλους τους εκπαιδευτικούς που θα καθοδηγήσουν τις ομάδες που θα συμμετάσχουν στον διαγωνισμό.

Τα βραβεία θα ανακοινωθούν στον διαδικτυακό τόπο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του Μουσείου Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών.

Σημαντικές ημερομηνίες

Ημερομηνία λήξης υποβολής προτάσεων: 3 Απριλίου 2020.

Ανακοίνωση αποτελεσμάτων διαγωνισμού: 21 Απριλίου 2020.

Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων και η τελετή απονομής των βραβείων και των επαίνων θα πραγματοποιηθεί στο Μουσείο Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών σε ειδική εκδήλωση ανοιχτή στο κοινό.

Οργανωτική επιτροπή

Σωτηρία-Αλεξάνδρα Σακελλαρίου (Διευθύντρια Δημοσίων Σχέσεων και Ιστορίας του ΕΚΠΑ)

Ευάγγελος Παπούλιας (Προϊστάμενος του Τμήματος Μουσείων και Ιστορικού Αρχείου του ΕΚΠΑ)

Φαίη Τσίτου (Επιμελήτρια - Μουσειοπαιδαγωγός, Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών)

Μουσείο Ζωολογίας του Ε.Κ.Π.Α., Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, τηλ.: 210 7274609

Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Θόλου 5, Πλάκα, τηλ.: 210 3689502-10, <http://www.historymuseum.uoa.gr/>

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα <http://www.historymuseum.uoa.gr/drasthriothtes.html> ή να επικοινωνήσετε με την κα Φαίη Τσίτου (2103689505-6) Δευτέρα έως Παρασκευή 12:00 - 15:00.